

*В. М. Сергієнко,
студент V курсу 6 групи
Інституту прокуратури
та кримінальної юстиції,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, м. Харків*

МІСЦЕ СУСПІЛЬНО КОРИСНОЇ ПРАЦІ В СИСТЕМІ ЗАХОДІВ РЕСОЦІАЛІЗАЦІЇ ЗАСУДЖЕНИХ ДО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ

Як відомо, порядок, підстави і форми залучення до праці засуджених, які відбувають покарання у виді позбавлення волі, сформульовані в міжнародних правових актах по поводженню із засудженими [1]. Зокрема, у ст. 8 Міжнародного пакту про цивільні і політичні права (1966) підкреслюється, що робота або служба осіб, які знаходяться в місцях позбавлення волі за законним вироком суду, не належать до примусової або обов'язкової праці. У Мінімальних стандартних правилах поводження з ув'язненими наголошується, що праця ув'язнених не повинна завдати їм страждань, ув'язнених слід долучити до корисної праці у такому обсязі, щоб заповнити нормальний робочий день. Надана ув'язненим робота має бути по можливості такою, щоб підвищувати або давати їм кваліфікацію, що дозволить чесно працювати після звільнення. Європейські в'язничні правила (2006) у п. 26.3 встановлюють, що характер роботи, що надається, повинен підтримувати або розвивати навички, які дозволять ув'язненому заробляти собі на життя після звільнення [2].

Як справедливо вказує І. Я. Фойницький, тюремна робота настільки значуща для всього суспільства як один із карально-виправних елементів тюремної діяльності, що ставитися до неї зневажливо буде не лише нерозумно, а й шкідливо. Праця арештантів необхідна пенітенціарній установі не як джерело прибутків, ні тим більше як спосіб примушення арештантів, а лише як один із важливих виховних засобів. Також учений зазначав, що необхідно намагатися викликати у в'язнів повагу та любов до будь-якої праці, обираючи для кожного ті її види, які здатні забезпечити їм найбільш незалежне та чесне існування після звільнення. Отже, праця повинна буди обов'язковим елементом виправлення особи засудженого і мати на меті допомогти їм в подальшому відновити свій статус у суспільстві [1].

Однак із прийняттям Закону України «Про внесення змін до Кримінально-виконавчого кодексу України щодо адаптації правового статусу засудженого до європейських стандартів» від 08.04.2014 р. № 1186-VII значно розширилися права засуджених. Зокрема, ст. 118 Кримінально-виконавчого кодексу України проголошує «право працювати», тим самим звільняючи

засуджених від «обов'язку працювати» [3].

У цілому позитивно сприймаючи указані зміни, деякі науковці відзначили негативні наслідки практичного застосування норм ст. 118 Кримінально-виконавчого кодексу України в частині організації праці засуджених до позбавлення волі. Фактично праця перетворилася на право особи, що відбуває покарання, але, як відомо, скасування або обмеження права на працю може мати негативні наслідки для соціально-виховної роботи.

Прикладом на користь даної тези є історичний прецедент, коли під час Французької революції 1848 р. нові державні діячі під гаслом усунення небезпечної конкуренції вільній роботі ліквідували тюремні роботи. Та вже у 1850 р. було видано закон про обов'язковість тюремної роботи, яку французи у 1852 р. визнали «елементом внутрішньої дисципліни, фізичного та морального відродження, що полегшує становище засудженого в ув'язненні, забезпечує його засобами існування після звільнення, охороняє суспільство від рецидиву і зменшує державні видатки на утримання тюрем» [1].

Варто зауважити, що обов'язковість праці осіб, засуджених до позбавлення волі, яка фактично була скасована ст. 118 Кримінально-виконавчого кодексу України, має прогресивний характер. Багато країн у своїх кодексах необхідність обов'язкового залучення до праці закріплює як один із головних елементів виправлення особи.

Наприклад, відповідно до ст. 98 «Залучення до праці засуджених до позбавлення волі» Кримінально-виконавчого кодексу Республіки Білорусь від 11.01.2000 р. № 365-З кожен засуджений до позбавлення волі зобов'язаний працювати в місцях і на роботах, визначених адміністрацією виправних установ, яка, у свою чергу, зобов'язана залучати засуджених до суспільно корисної праці з урахуванням їх статі, віку, працездатності, стану здоров'я та, у деяких випадках, спеціальності.

У науковій доктрині кримінально-виконавчого права фактично існують дві діаметрально протилежні думки щодо праці засуджених до позбавлення волі осіб. Одні переконані (і це найбільш обґрунтованим), що праця осіб у місцях позбавлення волі є насамперед правом, а не обов'язком. Цієї точки зору дотримуються й вітчизняні законодавці (підтвердженням є ст. 118 Кримінально-виконавчого кодексу України). Інші вважають обов'язкове залучення осіб, засуджених до позбавлення волі, до праці – це необхідність. Це поділяє чимало вчених, зокрема і О. М. Неживець.

Кожна з наведених концепцій має свої переваги та прорахунки, але в контексті поточного реформування системи виконання покарань та запровадження інституту пробації слід брати до уваги наступне. Європейський вибір України змінив насамперед внутрішню політику нашої держави, у зв'язку

із чим законодавство зазнало низки істотних змін, серед яких і лібералізація залучення осіб, засуджених до позбавлення волі, до суспільно корисної праці. Тим не менш цей інститут і надалі залишатиметься невід'ємною частиною соціально-виховної роботи із засудженими, за умов поступового зведення до мінімуму різниці між життям на волі та за ґратами.

Список літератури

1. Бублік О. О. Праця засуджених до позбавлення волі: правова регламентація та кримінально-виконавча практика : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / О. О. Бублік; Класич. приват. ун-т. – Запоріжжя, 2016. – 20 с.

2. Таволжанський О. В. Соціально-виховна робота із засудженими до позбавлення волі: монографія / О.В. Таволжанський; за ред. проф. В. В. Голіни і доц. Л. П. Оніки. – Харків: Право, 2015. – 192 с.

3. Ткачова О. В. Галузеві засади змін кримінально-виконавчого законодавства у питаннях залучення засуджених до суспільно корисної праці / О. В. Ткачова // Право і суспільство. – 2013. – № 6. – С. 280–284.

4. Про внесення змін до Кримінально-виконавчого кодексу України щодо адаптації правового статусу засудженого до європейських стандартів: Закон України від 08.04.2014 р. Електронний ресурс. – Режим доступу:

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

**КАФЕДРА КРИМІНОЛОГІЇ
ТА КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОГО ПРАВА**

***ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СИСТЕМИ
УКРАЇНИ***

*Матеріали круглого столу
студентів, аспірантів, молодих учених*

(4 квітня 2017 року, м. Харків, Україна)

ТОМ 1

Харків
2017

УДК 343.8
ББК 67.309 (4УКР)

Організаційний комітет:

Гетьман А. П. – голова організаційного комітету, проректор з наукової роботи Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, доктор юридичних наук, професор, академік Національної академії правових наук України;

Головкін Б. М. – заступник голови організаційного комітету, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Ткачова О. В. – відповідальний секретар, кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Автухов К. А. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Таволжанський О. В. – кандидат юридичних наук, асистент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Перспективи реформування кримінально-виконавчої системи України: матеріали круглого столу студентів, аспірантів, молодих вчених (4 квітня 2017 року, м. Харків): в 2т. / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого; за ред. А.П. Гетьмана, Б. М. Головкина та інш. – Харків : Юрайт, 2017. – Т1 ., – 251 стр.
ISBN – 978-966-2740-95-0

У збірник увійшли наукові доповіді та тези виступів учасників круглого столу, присвяченого перспективам реформування кримінально-виконавчої системи України.

Матеріали подані в авторській редакції.

The collection made scientific reports and abstracts of the participants of the round table devoted to the prospects of reforming the penal system of Ukraine. Materials for were presented by the authors.

ISBN – 978-966-2740-95-0

УДК 343.8
ББК 67.309 (4УКР)

© Гетьман А.П., Головкін Б.М. та інш., 2017
© “Юрайт”, 2017

ЗМІСТ

Андрєєв Є. О.	Гуманізація кримінально-виконавчого законодавства.....	3
Атрєп'єва М. Р.	Актуальні проблеми виконання та відбування покарань у місцях позбавлення волі.....	7
Біленький Д. В.	Перспективи реформування кримінально-виконавчої системи України: щодо внесення змін до «Закону Савченко».....	10
Бойко В. О.	Поняття «злісне порушення встановленого порядку відбування покарання»: спірні моменти.....	13
Борох Ю. О.	Реалізація принципу справедливості під час відбування покарання.....	16
Бумба О. А.	Пробачія та стан упровадження в Україні.....	19
Васюк О. О.	Проблемні питання виконання покарання у виді штрафу.....	23
Вручинський Д. Г.	До питання визначення законного інтересу засуджених.....	28
Гавенко Т. Ю.	Проблеми виконання покарання у виді довічного позбавлення волі.....	31
Герасименко С. С.	Спонування засуджених до зразкової поведінки: метод «батоба» чи «пряника»?.....	35
Горшкова Я. С.	Про деякі проблемні питання, що виникають під час виконання покарання у вигляді штрафу.....	39
Дейнека П. В.	Перевищення меж при застосуванні заходів фізичного впливу в установах виконання покарань.....	43

Дорощенко К. В.	Відповідальність за несплату або ухилення від сплати штрафу.....	45
Дубанич М. Ю.	Правовий статус засуджених: до питання конституційного забезпечення права на працю засуджених до позбавлення волі.....	47
Дубровін С. І.	Використання категорії «ресоціалізація» стосовно неповнолітніх засуджених: окремі аспекти.....	50
Євтушенко Д. О.	Процес ресоціалізації неповнолітніх, звільнених з установ виконання покарання.....	53
Загурська А. В.	Щодо права засуджених на листування..	56
Зайкова Я. Ю.	Ресоціалізація при відбуванні покарання у виді арешту та обмеження волі: порівняння ефективності.....	60
Зосіч М. Ю.	Звільнення від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають малолітніх дітей.....	64
Кирилюк С. О.	Надання державній кримінально-виконавчій службі слідчих функцій.....	68
Кишеня В. С.	Наглядова пробація у Сполучених Штатах Америки. Перспективи застосування іноземного досвіду в Україні.....	72
Клименко С. С.	Проблемні питання звільнення від відбування покарання вагітних жінок.....	75
Клімашевський В. Д.	Проблемні питання процедури помилування в Україні.....	79
Коваль В. В.	Перспективи створення подвійної системи регулярних пенітенціарних інспекцій в	

	Україні з урахуванням досвіду зарубіжних країн.....	83
Козаченкова Д. С.	Щодо законних інтересів як елементу правового статусу засуджених.....	87
Козачок М. М.	Проблеми виправлення та ресоціалізації засуджених.....	89
Козій Н. А.	Введення інституту приватного виконання рішень.....	92
Крячко Л. Ю.	Особливості правового регулювання користування засудженими глобальною мережею Інтернет.....	96
Кудрявцева В. В.	Умови праці засуджених до позбавлення волі: деякі питання	100
Левандовська І. В.	Громадські роботи: міжнародний досвід і Україна.....	103
Левіна О. О.	Тактика виявлення осіб, схильних до суїциду. Профілактика суїцидів серед засуджених та осіб, взятих під варту...	107
Лисенко О. Е.	Розбіжності у визначенні поняття «громадські роботи» за Кримінальним та Кримінально-виконавчим кодексами України.....	110
Лукашова Є. В.	Соціально-виховна робота із засудженими (мета та способи).....	115
Малиш С. С.	Окремі аспекти соціально-виховної роботи з неповнолітніми, засудженими до позбавлення волі.....	119
Мартинюк Н. В.	Прихована проблема відповідальності осіб за ухилення від відбування покарання у виді громадських робіт.....	123
Масловська Ю. Ю.	Працевлаштування осіб, звільнених з місць позбавлення волі: окремі аспекти..	126
Мельник М. Г.	Застосування фізичного впливу,	

	спеціальних заходів, зброї до засуджених.....	129
Мешков С. В.	Ресоціалізація неповнолітніх засуджених.....	132
Мироненко А. А.	Міжнародний досвід пробації.....	134
Моржановська А. І.	Право на користування Інтернетом засуджених, які відбувають покарання, пов'язані з позбавленням волі.....	138
Насібулліна Н. Р.	Цілі покарання.....	141
Носач Є. О.	Досудова пробація як елемент оновлення системи юстиції України.....	146
Павельчук Д. А.	Виховання та перевиховання засуджених до позбавлення волі.....	147
Павленко В. О.	Чи можливе виправлення осіб, засуджених до довічного позбавлення волі?...	151
Павлуцька В. І.	Цілі покарання та кримінально-виконавчого законодавства.....	154
Пастушок Б. М.	Виправлення і ресоціалізація засуджених.....	157
Певень М. М.	Проблеми здійснення процедури помилування в Україні.....	160
Пищик К. О.	Спірні питання запровадження слідчих підрозділів Державної кримінально-виконавчої служби.....	163
Рева Н. М.	Щодо питання застосування громадських робіт.....	166
Романченко Д. І.	Щодо питання про міжнародно-правові правила поведіння із неповнолітніми засудженими.....	169

Руденко А. М.	Діяльність громадських організацій та їх вплив на кримінально-виконавчу систему України.....	173
Самойленко М. С.	Проблемні питання оцінки ефективності роботи органів і установ виконання покарань.....	177
Святокум А. Ю.	Запровадження центрів пробації для неповнолітніх осіб.....	181
Сергієнко В. М.	Місце суспільно корисної праці в системі заходів ресоціалізації засуджених до позбавлення волі	184
Синявський М. А.	Виправлення засуджених до позбавлення волі : міф чи реальність?...	189
Слюсар Д. Ю.	Впровадження приватних установ виконання покарання в Україні.....	192
Смиковська А. М.	Місце духовної та благодійної опіки церков у системі виховного впливу на засуджених осіб.....	194
Тарапунець В. В.	Загальна характеристика покарання у виді виправних робіт та відмежування його від виправних робіт як адміністративного стягнення.....	197
Тертична А. А.	Інститут пробації: необхідність подальшого впровадження в Україні.....	201
Ткачова А. С.	Виконання покарання у виді арешту: проблемні питання.....	204
Ткачук А. О.	Право засуджених на користування глобальною мережею Інтернет – нові можливості для ресоціалізації та соціальної адаптації засуджених.....	207
Федорець А. Є.	Інститут закінчення строків давності виконання обвинувального вироку як підстава для звільнення особи від	

	відбування покарання.....	210
Хакімова М. Т.	Порівняльний аналіз застосування заходів безпеки в установах виконання покарань України та Естонії.....	21
Харченко Я. Є.	Щодо питання реалізації досудової пробації 17 в Україні.....	
Шевченко А. І.	Кримінально-виконавча характеристика засудженої особи.....	221
Шпарага Д. Ю.	Умовно-дostroкове звільнення від відбування покарання.....	225
Штефан Є. О.	Форми впливу соціально-виховної роботи на засуджених до довічного позбавлення волі.....	290
Штокало Т. В.	Соціально-виховна робота із засудженими до позбавлення волі.....	233
Шутов Д. К.	Деякі проблеми покарання у виді виправних робіт.....	236
Шутова Л. М.	Міжнародно-правовий аспект виконання громадських робіт.....	239
Ярова А. В.	Громадський вплив як засіб ресоціалізації засуджених.....	243

Наукове видання

***ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СИСТЕМИ
УКРАЇНИ***

*Матеріали круглого столу
студентів, аспірантів, молодих учених*

(4 квітня 2017 року, м. Харків, Україна)

Відповідальний за випуск: Головкін Б. М.

Підп. до друку 26.05.2017. Формат 60x84 ¹/₁₆. Папір офсетний.

Друк: ризограф. Ум. друк. арк. 17,5. Облік.-вид. арк. 12,93.

Тираж 30 прим. Зам. № 114911 . Ціна договірна.

Друкарня «Аладдин-Принт»

61023, м. Харків, вул. Сумська, 4, оф. 8

Тел.: (057) 764-72-11 <http://aladdin-print.ua>

Свідоцтво про державну реєстрацію В00 № 966600 від 28.03.2003 р.